

Arbocoördinator en or werken samen aan risico-inventarisatie

‘Deze aanpak was nogal...

Het academisch tandheelkundig centrum ACTA won eerder dit jaar de prijs voor de beste risico-inventarisatie en -evaluatie van Nederland. Arbo- en milieucoördinator Jaap Sneep dankt de uitverkiezing aan zijn eigengereide en arbeidsintensieve werkwijze en aan de goede samenwerking met de ondernemingsraad. Samen met or-lid Cees Kleverlaan licht hij het proces toe.

Door Take Ligteringen

Enkele jaren geleden verhuisde het Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA) van een verouderd complex in Amsterdam-West naar een gloednieuw gebouw bij de Zuidas. De verplaatsing betekende onder andere dat er een geheel nieuwe risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) moest worden gemaakt. Elk gebouw, nieuw of niet, brengt immers specifieke risico's met zich mee voor de veiligheid en gezondheid van de mensen die er werken – en in dit geval ook van de studenten. Arbo- en milieucoördinator Jaap Sneep viel met zijn neus in de boter. Hij was nog maar net overgekomen van Defensie, waar hij bijna tien jaar als veiligheidskundige had gewerkt, en kreeg nu de taak om alle arbeidsrisico's bij zijn nieuwe werkgever te inventariseren en zo mogelijk weg te nemen. Dat laatste was soms heel makkelijk, vertelt hij. 'Ik kwam bij één collega die zei dat hij op zijn werkplek te weinig licht had. Toen ben ik naar de facilitaire dienst gegaan en daar heb ik een bureaulamp gehaald. Stekker erin, geregeld! Het gaat dus niet alleen om het produceren van een RI&E op papier, het gaat er ook om dat je direct iets kunt betekenen.'

Niettemin was het document dat Sneep produceerde dermate indrukwekkend dat hij dit jaar de prijs won voor de beste RI&E van Nederland. Die bekroning dankte hij voor een belangrijk deel aan zijn werkwijze: veel contact met de werkvloer (bij ACTA werken zo'n 650 mensen) en een intensieve samenwerking met de ondernemingsraad. Hij had zich er beduidend makkelijker van af kunnen maken, want de Vrije Universiteit waar ACTA deel van uitmaakt, beschikt over een standaard RI&E-

methode. Het feit dat Sneep ervoor koos om die links te laten liggen en zijn eigen weg te gaan, sprak bij de beoordeling door de jury extra in zijn voordeel.

OR informatie spreekt Sneep samen met zijn collega Cees Kleverlaan, die als or-lid nauw bij de totstandkoming van de RI&E betrokken was.

Waarom deze aanpak?

Sneep: 'Er bestaan heel veel instrumenten om een risico-inventarisatie uit te voeren, maar er wordt te weinig gekeken naar de activiteiten. Het gaat vaak primair om arbo-zaken – lawaai, gevaarlijke stoffen – en er is te weinig oog voor het werk dat men in de praktijk doet, en voor de risico's die bij die processen optreden. Ik heb hier bij ACTA dus gekeken wat voor werkprocessen er zijn en wat onze mensen precies voor werk doen. Aan de hand daarvan heb ik geïnventariseerd bij welke activiteit ze bloot staan aan welk soort risico. Die werkwijze is erg arbeidsintensief, maar hij heeft een aantal belangrijke voordelen. Zo wordt het draagvlak vergroot doordat je de mensen bij het proces betreft. Ik ben naar ze toe gegaan, heb uitgelegd waar ik mee bezig was en heb ze gevraagd in hoeverre mijn ideeën van hun werkzaamheden overeenkwamen met wat ze in de praktijk deden. Daarbij heb ik ze meteen gevraagd welke risico's er aan hun werk verbonden waren. Natuurlijk moet je dan oppassen dat je niet verzandt in het soort risico's als een vinger die tussen een nietma-

chine kan komen, want dat kan iedereen gebeuren. Het gaat over risico's die direct samenhangen met de hoofdactiviteiten. Op basis van die risico's heb ik een knelpuntenlijst gemaakt, en daarmee ben ik teruggegaan naar de medewerkers. Ik heb ze gevraagd of het klopte wat er stond, of ik het allemaal goed had begrepen en of er misschien nog iets moest worden aangevuld. Naar aanleiding van de definitieve knelpuntenlijst heb ik toen een plan van aanpak gemaakt. Ook voor dat plan van aanpak heb ik de hulp van de medewerkers ingeroepen. Dan vroeg ik bijvoorbeeld wat, naar hun mening, de beste oplossing was voor het risico van te zwaar tillen. Een tilhulp? Of samen met de fabrikant pro-

beren te komen tot een kleinere verpakking van de spullen die getild moeten worden? Ik heb dus continu teruggekoppeld naar de medewerkers en steeds samen met hen gezocht naar oplossingen. Op die ma-

nier heb ik ook getracht het draagvlak te vergroten. Want de RI&E is niet van de directie, maar van de medewerkers.'

‘De RI&E is niet van de directie, maar van de medewerkers’

Is de ondernemingsraad vanaf het begin bij de totstandkoming van de RI&E betrokken geweest? En op welke manier heeft de or zich ermee bemoeid?

Kleverlaan: 'Voordat Jaap hier kwam, hebben we natuurlijk wel meer arbocoördinatoren gehad, en arbeidsomstandigheden is een onderwerp waar we altijd bovenop hebben gezeten. De laatste jaren nodigen we als ondernemingsraad de deskundigen op de ver-

anders'

schillende gebieden – waaronder arbo – regelmatig uit om met de verschillende commissies te spreken. Dan kunnen zij een toelichting geven op hun werk, en kunnen we de wederzijdse verwachtingen voor het komende jaar op elkaar afstemmen. We hebben hier te maken met onderwijs, zorg en laboratoriumwerk, en elk terrein heeft z'n eigen specialiteiten. Het knappe van Jaap is dat hij op alledrie de niveaus goed mee kan komen. Vroeger hadden we mensen die goed waren in het ene en minder goed in het andere.'

Sneep: 'We hadden hier nog geen RI&E omdat we in een nieuw pand zaten, en ik ben dus begonnen met bedenken hoe we dat moesten aanpakken. Aan het management heb ik verteld hoe we dat bij Defensie deden, en ik heb gevraagd of die aanpak ook iets voor ACTA zou zijn. De directeur zorg & bedrijfsvoering zei toen: "Dat is goed, maar weet waar je aan begint." Ik zei dat ik dat wel dacht te weten. Toen heb ik contact gezocht met de ondernemingsraad. Ik heb gezegd dat ik graag wilde komen uitleggen welke methodiek ik wilde gebruiken bij het maken van de RI&E. Vervolgens heb ik aan de arbocommissie van de or uitgelegd hoe het proces er volgens mij uit zou moeten zien. Ik heb ook gezegd dat ik in de loop van het proces verschillende peildata wilde inplannen waarop ik aan de or verslag zou uitbrengen van wat ik gedaan had, tegen wat voor problemen ik was aangelopen en hoe ver het project gevorderd was. Dat verhaal heb ik ook verteld aan onze arbodienst, die de RI&E uiteindelijk moet toetsen. De or en de arbodienst vonden het een goed idee, en toen ben ik begonnen.'

Wat was de eerste indruk van de ondernemingsraad, en wat hebben jullie nog aan het plan toegevoegd?

Kleverlaan: 'Jaap komt uit de wereld van Defensie, en hij had een plan van aanpak dat daar ook thuishoort. In het begin valt dat een beetje merkwaardig in een academische omgeving. Hij was zeer gestructureerd en duidelijk: van A naar B, van B naar C en van C naar D. In de academische wereld gaan we

'Als er iets te klagen valt, wordt de or al heel snel gevonden'

Cees Kleverlaan (links) en Jaap Sneep.

vaak via een achtbaan van A naar B, dus Jaaps aanpak was nogal...anders. Ik denk dat Jaap dat ook wel zo ervaren heeft. Maar uiteindelijk moet je met dit soort dingen inderdaad in een rechte lijn van A naar B en verder. Dat is het enige wat werkt, want het gaat om het welzijn van je medewerkers. Zeker voor veiligheidszaken heb je gewoon strakke protocollen nodig. We zijn als or dus uiteindelijk wel blij met de aanpak van Jaap.'

Waren jullie dan gewend om op een andere manier met arbeidsomstandigheden om te gaan?

Kleverlaan: 'Niet met de interpretatie van het geheel, maar we praatten er wel duidelijk op een andere manier over. Dat waren nogal eens langdradige discussies. Als je alles op papier zet, maakt dat de materie veel beter bespreekbaar en ook veel beter controlebaar en uitvoerbaar.'

Vanaf het moment dat jullie het daarover eens waren, hoe heeft de samenwerking zich toen verder ontwikkeld?

Sneep: 'Ik heb een aantal procesbomen gemaakt, van hoofdprocessen naar deelprocessen en activiteiten. Die heb ik aan de or voorgelegd om ze te laten zien hoe het uiteindelijk zou gaan worden. Het is natuurlijk lastig om iets te presenteren dat nog niet af is, maar het geeft wel een richting aan en het maakt duidelijk wat de methodiek van werken is. Ik heb vanaf het begin aan de or duidelijk gemaakt dat ik het niet in mijn eentje deed, maar samen met de medewerkers. Daar ben ik heel open over geweest. Natuurlijk wil iedereen erg graag het hele plaatje zien, maar dat kan natuurlijk niet zo snel. Ik ben twee keer bij de commissievergadering geweest, en ik had regelmatig contact met de ambtelijk secretaris. Toen ik uiteindelijk een risico-inventarisatie had waar de or "ja" of "nee" tegen moest zeggen, was dat document in de or al dermate voorgekookt – in de goede zin van het woord – dat we daar goed over konden overleggen. Er waren wel wat vragen en onduidelijkheden, ➔

Jaap Sneep ontvangt de prijs voor de beste RIE uit handen van juryvoorzitter Nicole Pikkemaat.

maar in de commissievergadering kwam niks op tafel dat ik niet kon uitleggen. Toen heeft de or ingestemd.'

Heeft de ondernemingsraad ook nog ondersteund bij het mobiliseren van de achterban om hieraan mee te werken?

Sneep: 'De or heeft me wel goed op weg geholpen, bijvoorbeeld met namen van mensen bij wie ik informatie zou kunnen inwinnen. Die hulp was ook wel nodig, omdat ik nog niet zo lang bij ACTA werkte. Toen ik met een knelpuntenlijst kwam, wilde de or ook weten met wie ik precies gesproken had. Ik spreek altijd met de leidinggevenden voordat ik met medewerkers ga praten, en dat communiceer ik ook zo naar de or. Het gaat om het oplossen van knelpunten, en de leidinggevende moet op zo'n afdeling de kar trekken. Die moet dus weten hoe het proces tot stand gekomen is en waar de verantwoordelijkheden liggen.'

Wat zijn voor de or de belangrijkste zaken die nog in de RI&E aan de orde zouden moeten komen?

Kleverlaan: 'De klimaatomstandigheden. We

hebben hier een probleem met het binnenklimaat, waardoor het op sommige plaatsen in het gebouw te warm is. Dat punt is inmiddels wel goed geïnventariseerd. Het enige andere knelpunt is denk ik de werkstress. Dat is een onderbelicht probleem waar we meer aan moeten doen.'

Wat hebben jullie daar in het verleden aan gedaan als or?

Kleverlaan: 'Er wordt in elk geval goed gelet op het ziekteverzuim. Daar zitten we wel achteraan. Verder zien we erop toe dat de wettelijke kaders worden nageleefd. Dat was in het begin ook een probleem, vijf of tien jaar terug. Er werd toen echt niet goed op de mensen gelet.'

Heb je het dan over preventie of re-integratie?

Kleverlaan: 'Preventie. De re-integratie is wel goed geregeld, en daar zitten de mensen ook wel bovenop. Maar het preventieve arbo-beleid, daar moet meer aandacht voor komen. De stressniveau's in bepaalde functies zijn heel lang te hoog geweest, en dat is nog steeds zo.'

Aan dat punt wordt dus nadrukkelijk aandacht besteed in de risico-inventarisatie, mag ik aannemen.

Sneep: 'Dat klopt. Ik heb er zelfs een nadere inventarisatie van gemaakt. Van de Arbeidsinspectie moet je dat in de RI&E voor een aantal specifieke onderwerpen doen. Mede op aandringen van de or heb ik dat gedaan voor psychosociale belasting.'

Hoe hou je als ondernemingsraad grip op zo'n RI&E-proces waar je zelf niet direct zicht op hebt?

Kleverlaan: 'Onze commissies bestonden niet alleen uit mensen van de or. Daar zaten ook mensen van de werkvloer in, dus die feedback kregen we wel. En als er iets te klagen valt in dit gebouw, wordt de or al heel snel gevonden.'

Zijn er nog punten waarover jullie het niet eens waren? Hebben jullie compromissen moeten sluiten?

Sneep: 'Bij een plan van aanpak gaat het over termijnen. Tja, Aken en Keulen zijn niet op één dag gebouwd. De or wilde alles SMART en volgens een strak tijdschema. Ik ben veiligheidskundige, dus ik zei: het moet zo spoedig mogelijk worden opgelost. Toen ontstond er een discussie over de vraag wat "zo spoedig mogelijk" is.'

Kleverlaan: 'Wij hameren nog weleens op de data.'

Grappig: eerder zeiden jullie nog dat Jaap zo gestructureerd is, en dat jullie dat in een academische omgeving niet gewend zijn.

Kleverlaan: 'Ja, maar wij zijn heel SMART tegenwoordig. Onze or hecht veel waarde aan ijkpunten en we bewaken de tijdigheid heel streng. Als je eenmaal een afspraak met ons maakt over het tijdschema, moet je die wel nakomen.'

Hebben jullie daar weleens aan getwijfeld?

Kleverlaan: 'Nee. Het is over het algemeen heel soepel en goed gegaan. Maar er komt natuurlijk wel wat bij kijken als je naar een nieuw gebouw verhuist. Bij oplevering waren er alleen in het laboratorium al tweehonderd technische kwesties die moesten worden opgelost. Verder kost het tijd om de klimaatproblemen op te lossen, en die tijd moet je elkaar gunnen. Het is natuurlijk niet zo dat Jaap op straat staat als het hem een keer niet lukt om alles op tijd rond te krijgen. Aan de andere kant: iets laten versloffen is er gelukkig niet meer bij.'